

Onderwijs aan excellente kinderen

Day a Week School (DWS) Amsterdam biedt onderwijs aan excellente kinderen die uitblinken qua leerprestaties en denkstrategieën. Zij komen één dag per week bijeen met ontwikkelingsgelijken van verschillende scholen. Het project Day a Week School komt oorspronkelijk uit Engeland en draait sinds maart 2010 in Amsterdam. In dit dubbelinterview bevragen twee direct betrokkenen elkaar op de inhoud en organisatie van het project.

**Interview met Jaap Verouden (kwaliteitsmanager)
door Paulien Zuiderhoek (DWS 'teacher')**

Wat is jouw achtergrond en wat is je rol in het project Day a Week School?

Ik heb zowel de Pabo gedaan als ontwikkelingspsychologie gestudeerd. Ik werk sinds 2009 bij ABC onderwijsadviseurs in Amsterdam. Van daaruit ben ik bij het Day a Week School-project betrokken geraakt. Ik ben verantwoordelijk voor de inhoudelijke coördinatie van het project. Mijn werkzaamheden variëren van het herkennen en selecteren van de juiste kinderen (identificeren), tot het begeleiden van onze leerkrachten of zelfs invallen bij ziekte.

Wat is je affiniteit met het onderwerp hoogbegaafdheid?

Ik vind het vooral belangrijk dat deze groep kinderen niet over het hoofd wordt gezien. Het zijn kinderen die net zo goed specifieke onderwijsbehoefte hebben als kinderen met leermoeilijkheden.

Daarnaast heb ik in mijn directe omgeving geregeld te maken met mensen die waarschijnlijk in deze doelgroep passen. Ik weet daardoor een beetje hoe een hoogbegaafde denkt en voelt.

Hoe zijn jullie op het idee gekomen om de Day a Week School op te zetten?

Mijn collega, Maria Berkhout, heeft Day a Week School Engeland ontdekt. Dit project sprak ons, om verschillende redenen, direct aan. Vervolgens hebben we een conferentie georganiseerd in de Rode Hoed, waarvoor alle Amsterdamse scholen en besturen waren uitgenodigd. Op deze conferentie werd Day a Week School gepresenteerd en er waren verschillende workshops rondom hoogbegaafdheid te volgen. Het doel van deze conferentie was om bekendheid te geven aan het

project en om de interesse van scholen en schoolbesturen voor eventuele deelname te peilen.

Hoe reageerden de verschillende schoolbesturen?

Veel schoolbesturen waren erg enthousiast. Uiteindelijk zijn eind 2009 drie schoolbesturen, in samenwerking met het ABC, het project gestart.

Hoe hebben jullie de leerkrachten geworven?

Onder de deelnemende scholen zijn we op zoek gegaan naar enthousiaste leerkrachten. Uiteindelijk heeft een deel van de geïnteresseerde groep na sollicitatie een proefles gegeven aan een plusklas. Op basis daarvan hebben we de meest geschikte leerkrachten geselecteerd. Zij hebben vervolgens een training gekregen van de oprichtsters uit Engeland.

Hoe worden de kinderen op de reguliere scholen geselecteerd voor deelname aan het Day a Week School-project?

Day a Week School maakt gebruik van een eigen identificatiemethode, waarbij er bewust geen gebruik gemaakt wordt van een IQ-test. De kinderen werken aan uitdagende opdrachten en worden daarbij geobserveerd door begaafdheidsspecialisten van het ABC. Bij die observatie kijken de specialisten naar taakgerichtheid, motivatie, creatief denkvermogen, logisch redeneren, taalgebruik en doorzettingsvermogen. In gesprekken met de deelnemende scholen wordt uiteindelijk bepaald welke kinderen worden uitgenodigd.

Hoe weet je dat Day a Week School 'werkt'?

De effecten van Day a Week School op de leerlingen worden onderzocht door de Universiteit van Amsterdam. Zij hebben zich in eerste instantie gericht op het welbevinden van de leerlingen. Uit de eerste gegevens bleek dat de kinderen na drie maanden Day a Week School te hebben gevolgd, zich competentier voelden op het gebied van leren, een verbeterde gedragshouding hadden, beter in hun vel zaten en minder slaapproblemen hadden dan bij aanvang. Deze laatste aspecten waren met name van toepassing op de leerlingen die daar vóór deelname aan Day a Week School relatief meer problemen mee hadden.

Day a Week School zit nog in de pilotfase. Hoe zou je wensen dat Day a Week School een vervolg zou krijgen?

Wij hopen dat Day a Week School een structurele voorziening gaat worden voor heel Amsterdam, maar het liefst ook daarbuiten. Het is een goed alternatief voor de Leonardoscholen. De kinderen worden bij dit project namelijk niet volledig uit hun reguliere omgeving weggehaald.

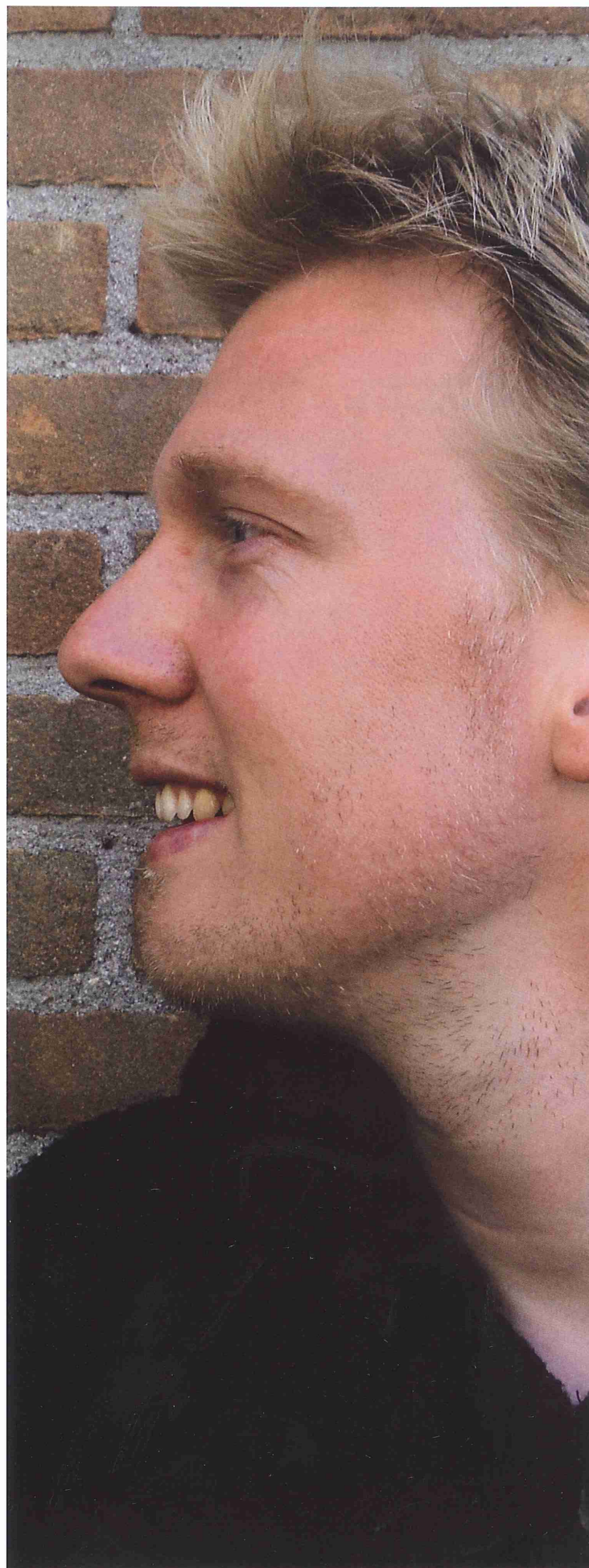
Interview met Paulien Zuiderhoek (DWS 'teacher') door Jaap Verouden (kwaliteitsmanager)

Wat zijn de grootste verschillen tussen het lesgeven op Day a Week School en lesgeven aan een reguliere groep?

Het grootste verschil is dat ik de lessen zelf mag 'ontwerpen'. Het lesprogramma heeft wel een vast stramien. De onderdelen zijn: wiskunde, expliciete denktijd (onder andere denksleutels), teamuitdaging, wetenschap (onder andere proefjes), persoonlijke studie en filosofie. Mijn ervaring met ontwikkelingsgericht onderwijs sluit goed aan bij de didactische aanpak van Day a Week school.

Welke verschillen zie je bij de kinderen, als je hen vergelijkt met een reguliere groep leerlingen?

De kinderen zijn over het algemeen drukker. Als ik iets uitleg aan de groep, zitten ze vaak te tekenen of te friemelen. In een reguliere groep

zou ik daar iets van gezegd hebben. Maar hun gefriemel betekent niet dat ze ongeïnteresseerd zijn. Ze luisteren wel degelijk en doen mee! Van mij mogen ze tekenen en wiebelen zolang ze elkaar niet storen. Bij samenwerken en presentaties kijken ze elkaar wel aan.

Welke technieken of methoden gebruik je om aan te sluiten bij de leerbehoeftes van deze kinderen?

Bij bijna alle opdrachten laat ik de leerlingen eerst individueel nadenken, daarna in tweetallen bespreken waarna we de opdracht in de groep bespreken. Deze techniek heet 'Denk Duo Deel'. Daarmee voorkom ik dat de antwoorden uit enthousiasme onmiddellijk de groep in geslingerd worden. Bij 'Denk' kunnen ze hun eigen werk- en denktempo aanhouden zonder dat ze opgejaagd worden. Ik kan nog een hint of een tip geven als kinderen niet 'op gang' komen. Bij 'Duo' vergelijken en onderbouwen ze hun antwoorden. Ze komen ook op nieuwe ideeën. Bij 'Deel' horen we hoe alle leerlingen het hebben aangepakt.

De opdrachten gaan vaak niet over goed of fout maar dagen de leerlingen uit dieper na te denken. Een voorbeeld van een opdracht is: bedenk tien vragen met het antwoord 'ijs'. De eerste drie vragen heeft iedereen. Daarna begint de uitdaging pas.

'Onder excellente leerlingen verstaan wij ook onderpresteerders die op school niet laten zien wat zij in potentie kunnen. Hoogbegaafde leerlingen maken een groot deel uit van onze populatie, maar zij worden door ons niet zo gekenmerkt, omdat wij geen gebruik maken van een IQ-test in onze identificatieprocedure.'

Welk onderdeel van het lesprogramma spreekt de leerlingen het meest aan?

De teamuitdaging is zonder twijfel het onderdeel dat de leerlingen het meeste aanspreekt. Een teamuitdaging is een, in de meeste gevallen, creatieve opdracht waar de kinderen samen aan moeten werken. Welk team is het beste? De opdrachten zijn meestal niet gebonden aan pen en papier. Een opdracht kan bijvoorbeeld zijn: 'Bouw een brug van marshmallows en spaghetti'.

Welke effecten heeft het Day a Week School onderwijs op je leerlingen?

Ik zie de leerlingen in mijn lessen 'opbloeien'. Ze worden mondiger en vrolijker. Vriendschappen worden opvallend snel gemaakt. Het lijkt alsof ze blij zijn gelijkgestemden te ontmoeten. Ze begrijpen en waarderen elkaar, ze geven goede feedback en kunnen deze ook ontvangen.

Hoe ga je om met twice exceptionals? Oftewel, kinderen die naast hun sterke cognitieve capaciteiten een stoornis hebben?

De aandacht voor de stoornis of beperking zit vooral in de aanpak door de leerkracht. Een leerling met een stoornis in het autistisch spectrum zal ik minder 'verrassen' met een

nieuw onderdeel in het programma. Ik zal meer structuur bieden en voorspelbaar zijn. Leerlingen die dyslectisch zijn, laat ik geen lange epistels schrijven maar ik laat ze juist samenwerken met iemand die dat wel kan. Ik kijk naar de onderwijsbehoeften; wat heeft dit kind nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen?

Welke ervaringen uit je arbeidsverleden neem je mee de groep in op de Day a Week school?

Ik heb als leerkracht en intern begeleider te maken gehad met meer- en hoogbegaafden die in het reguliere onderwijsprogramma ongelukkig waren. Deze leerlingen heb ik geholpen door een aangepast programma te maken: compacten (het indikken van de reguliere lesstof) en daarnaast verrijkingsstof aanbieden.

Hoogbegaafde leerlingen werken vaak geheel zelfstandig en zonder instructie. Dat is niet altijd even leuk. Zeker niet als je de enige in de groep bent. Veel leerlingen haken daarom af en doen liever 'met de groep' mee. Day a Week school daagt de leerlingen in het algemeen uit om te leren, te onderzoeken, te ontdekken, na te denken etc.

Welke eigenschappen moet je als leerkracht hebben om deze kinderen goed te kunnen begeleiden?

Je hoeft in ieder geval niet zelf hoogbegaafd te zijn! Je moet wel nieuwsgierig zijn; willen ontdekken en onderzoeken. Maar ook kritisch zijn; bevragen en doorvragen.

Je moet kunnen differentiëren op het cognitieve, maar ook op het sociaal-emotionele vlak. Het ene kind meer aansturen, het ander kind meer begeleiden in de samenwerking of presentatie. Maar het is het belangrijkste om vertrouwen te hebben in de ontwikkeling van de kinderen. Ik luister en lach veel. Samen denken is leuk!

Kun je een leuk voorbeeld uit de praktijk geven dat illustreert dat Day a Week School 'ander onderwijs' is?

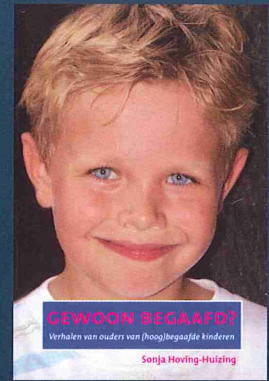
Laatst werd ik vlak voor Day a Week School gebeld door Toon, één van de leerlingen. Of hij de volgende dag een proef met een schuimmonster mocht doen op school? Hij zou zelf zorgen voor azijn, bakpoeder, kleurstof, zeep en een plastic fles. Natuurlijk mocht dat, ik heb gelijk mijn programma aangepast.

Paulien Zuiderhoek (1964) is acteur, leerkracht en intern begeleider. Sinds januari 2011 is zij verbonden als teacher aan Day a Week School.

Jaap Verouden (1981) is onderwijsadviseur bij het ABC in Amsterdam.

Hij heeft ontwikkelingspsychologie gestudeerd en de Pabo gedaan. Sinds augustus 2009 werkt hij als kwaliteitsmanager voor Day a Week School.

Boektip

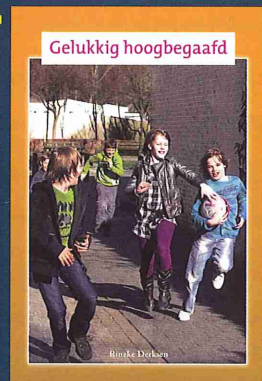

Gewoon begaafd

Sonja Hoving-Huizing

Praktijkverhalen van ouders over het leven van en met hun (hoog)begaafde kind. Het boek bevat verder een beknopt overzicht van wetenschappelijke inzichten over (hoog)begaafdheid.

Boektip

Gelukkig hoogbegaafd

Rineke Derksen

In dit boek geeft de auteur handen en voeten aan de begeleiding van hoogbegaafde kinderen. De wijze waarop zij dit doet, is gebaseerd op haar ervaring dat hoogbegaafde kinderen pas gaan leren en zich ontwikkelen als ze gelukkig zijn.